

Megalakult a belvárosi munkaközösségi szervezet

Mattyasovszky-Zsolnay Margit előadása Pécs szociális viszonyairól

(A Délmagyarország munkatársától) Kedden délután fél 6 órakor a város háza közgyűlési termében megalakult a szociális munkaközösség belvárosi szervezete. Min, ismeretes, a munkaközösség megalakítására belügyminiszteri rendelet szólította fel a szegedi társadalmat s az elmúlt két hét alatt sorra alakították meg a móravárosi, alsó- és felsővárosi, újszegedi, valamint a tanyavilág központjainak munkaközösségi szervezeteit. A belvárosi szociális munkaközösség megalakítását is kimondták már, most csak a kivitelre került sor.

Az alakuló ülésen dr. Baló József professzor elnökölt. Bevezetőjében nagy tisztelettel köszöntötte az ülés érdekes előadóját: Mattyasovszky-Zsolnay Margitot, aki mint a pécsi szociális munkaközösség kitűnő vezetője jelent meg a gyűlésen, hogy előadásával megvilágítsa az igazi, eredményes és nagykonceptiójú szociális munkát. Baló professzor rámutatott arra, hogy Pécsen már 10 éve működik a szociális munkaközösség s így Mattyasovszky-Zsolnay Margitnak nagyszerű tapasztalatokról van alkalma beszámolni. Megemlékezett dr. Esztergár Lajos pécsi polgármester nagyszerű szociális munkájáról, amellyel 10 évvel ezelőtt megalkotta már a szociális segítség korszerű formáját.

Mattyasovszky-Zsolnay Margit előadására került ezután a sor. A kitűnő előadó igen rokonszenves modorában megkísérelte, hogy összefogó képet rajzoljon arról az évtizedes szociális munkáról, amely állandóan fejlődik Pécsen és mindig nagyobb, szebb eredményeket mutat fel. Mindenekelőtt visszapillantott a multra és megrázza vonultatta fel az 1929-32. évi mélypont nyomorgó tömegét, a gorkiji alakok látomászerű sorát, akiknek nyomorán sokkal kisebb mértékben enyhítettek az egyedüli szociális szerveként ismert jótékony egyesületek, mint amennyivel eredményeket lehetett volna elérni.

Ezt a nyomoruságos, szégyenteljes időt követte azután a szociális lelkiismeret felébredésének időpontja. Pécsen 1939-ben épült fel a Horthy-telep gyönyörű munkásházaival, amelyekben 59 család közel 300 gyermekkel nyert elhelyezést. Ez már összefüggött az az egész országban ismert és elismert szociális munkával, amelyet dr. Esztergár Lajos polgármester, akkor népjóléti tanácsnok kezdeményezett. Amikor Esztergár Lajos kezébe került a szociális ügyek irányítása Pécsen, összeirták a segítségre szorulókat és anyagi támogatásban részesítették egész télen. Majd ezer ötléttel szervezték be a nélkülözhető munkáscsaládok megsegítését úgy, hogy ne neveljenek belőlük parazitákat, hanem továbbra is hasznos tagjai maradjanak a társadalomnak. Munkajegyek és népkonyhajegyek kerültek forgalomba és nagyszerűen megszervezett népkonyhák ezek és ezek ehettek meleg ételt, de csak úgy, ha megdolgoztak érte. 1935-ben már 1800 gyermek részesült tejlellásban, 1500 gyermek pedig ebédet kapott a városból. Ugyanakkor megkezdtek a jómódu ifjúság szociális nevelését is.

Minden szociális munka élén a népjóléti tanácsnok állott. Mindenki bejuthatott hozzá és Esztergár Lajos minden szegényember ügyé-haját ismerte. Végül a pécsi Erzsébet-tudományegyetemen megalakult a szociális tanfolyam, amelynek vezetője Esztergár Lajos volt. Itt nevelték mindazokat az értékes elemeket, akik később amikor Esztergár Lajos megkapta a belügyminiszteri megbízást az egész ország szociális munkaközösségeinek beszerzésére, az ország minden részébe elkerültek és ott hirdették, amit Pécsen megtanultak.

Mattyasovszky-Zsolnay Margit előadásának egyik kiemelkedő része volt, amikor arra a különös tünetre mutatott rá, hogy a társadalom, amelynek érdekében szervezték a szociális segítség mozgalmát, nemhogy hállával fogadta volna, de kezdetben ellenszenvvel, sőt gyűlölettel fordult azok felé, akik életük legtöbb energiáját erre a nagyszerű és nemzetmentő munkára fordították. Megkapok voltak azok a felvételek, amelyek a pécsi Horthy-telepről készültek s amelyek az előadó előtett. Nem

kevesebb, mint 70 kertes, 200 négyszögölyni ve eményes kerttel körülvett munkásházat épített Pécs városa még 1939-ben, majd 1941-ben ismét 30 ház épült a telepen, most már az ONCSA hozzájárulásával és 1943-ra újabb 50 ház építését tervezik. Ebből és számtalan más adatból világosan kiétszett az a nagyarányú és gyönyörű szociális munka, amit a pécsi munkaközösség az elmúlt 10 esztendő alatt végzett és amely példaképpül szolgálhat az ország legtöbb városa számára.

Befejezésül az előadó ismertette a háborús szociális munkát, a hadigondozás fontos és szép munkáját, majd a nagy tetszéssel fogadott, szép előadás után a belvárosi munkaközösség vitéz dr. Tóth Béla városi tiszti főorvos és dr. Biacsy Béla népjóléti tanácsnok irányítása mellett megalakult.

Véglegesen kialakult a május 23-i Tömörkény-ünnepség programja

Dr. Banner János a Dugonics-Társaság elnöke és Gábor Jenő festőművész az ünnepség keretében rendezendő kiállításokról

(A Délmagyarország munkatársától) A Dugonics-Társaság a nemrégiben lezajlott jubileumi ünnepség után most ismét ünnepre készül. Tömörkény István szobrász, a tehetséges szegedi szobrász, Tápai Antal művét leplezik le ünnepélyes keretek között. Az Országos Irodalmi és Művészeti Tanács delegáltjai által kijelölt helyen, a Móra-parknak a Horthy Miklós-utcára néző részén már foynak az előkészítő munkálatok, itt állítják fel a *sütői mész-köböl* készült szobrot. Május 23-án délelőtt lesz a szoborleplezés, ezt követi a muzeum nagytermében rendezett Tömörkény emlékkiállítás megnyitása. Az irodalmi kiállítás kivül — ugyancsak a muzeum nagytermében — Tömörkény irodalmi szellemét idéző képkiallítás is rendez a Dugonics-Társaság, Gábor Jenőnek, a tehetséges festőművésznek legújabb terméséből. A nemrég Szegedre került művész ezen a kiállításon mutatja be termékeny alkotó készségének a tiszai léttel, a *vizen járó emberek* tarka életével foglalkozó műveit.

Felkerestük dr. Banner János egyetemi tanárt, a Dugonics-Társaság elnökét, tájékoztassa a Délmagyarország olvasóit az ünnepi program várható érdekességeiről.

Dr. Banner János

készséggel ismertette a nagy gondal összeállított programot.

— A szegedi közönség ismeri már a Tömörkény szobor modelljét — mondotta dr. Banner János —, az elmúlt év decemberében mutattuk be Tápai Antal gyűjteményes kiállításán. A nemrégiben elkészült végleges kivitelezés fokozta a tehetséges munka érdekességét. A művész hármas technikai megoldásban faragta ki a szobrot. Ez az első pillanatban szokatlan technika kihasználja a *sütői mész* anyagának minden adottságát. A esiszolt részek puhán csillogó fehérségét s a mész eredeti sárgás tónusát a gorombábban faragott részekben. A leplezési ünnepség keretében szerepel az Egyetemi Énekhar és a főiskolai Kamarakórus, az ünnepi beszéd pedig Gulácsy Irén, a neves író tartja. A szoborművet a város nevében dr. Tóth Béla polgármester helyettes veszi át.

— Az ünnepség másik érdekessége lesz — folytatta dr. Banner János — a *Tömörkény-emlékkiállítás*. — Ezt a muzeum nagytermében rendezzük és ugyanebben a teremben állítjuk ki Gábor Jenő festőművésznek nagyon érdekes s a Tömörkény emlékkiállítással össze függő legújabb műveit.

— Amikor a Tömörkény-emlékkiállítás terveit készítettük — folytatta dr. Banner János —, felhívták a figyelmemet Gábor Jenő legújabb munkáira. Mint mondták, olyan nagy lelkesedéssel és karakterizáló készséggel éli át műveiben a *tiszai emberek mindennapi életét*, hogy az nagyon is közel jár Tömörkény szelleméhez. Kíváncsi lettem s felerestem a művészt műtermében. Meglepett az a termékeny munkaláz, amivel a Tisza sokszínű világát feldolgozta. Hatalmas anyagot találtam nála, amelynek nagyrészen Tömörkény embezeit, azoknak dolgozó életét véltem felfedezni. Ennek a nagy képanyagnak szelleme szinte illusztrációja Tömörkény irodalmának. Ekkor elhatároztam, hogy felkérem Gábor Jenőt, hogy műveivel vegyen részt a Tömörkény-emlékkiállításán. Szeged műértékelő közönsége nem fog került művésznek karaktert megcsalódni ennek a Pécsről hozzánk érkező és látó képe-ségeiben, mert amint mondtam, *művei megelevenítik a tömörkényi életet*.

— Az ünnepséget ugyanaznap délután — folytatja a program ismertetését dr. Banner János — a városháza közgyűlési termében rendezendő irodalmi ülésen folytatjuk. Itt nem a Dugonics-Társaság tagjai szerepelnek, átadjuk a helyet a fiatalágnak. *A szellemi utánpótlás fejlesztése* tradíció a Dugonics-Társaságban, módot s alkalmat biztosítunk tehát a fiatal tehetségek érvényesülésének.

Gábor Jenő festőművész

a következőket mondotta a készülő kiállításról:

— Igaz, hogy csak rövid ideje tartózkodom Szegeden, mindössze másfél éve költöztem ide, de má az első napokban éreztem, hogy ez a város új fejezetet nyit művészetében. Már akkor láttam, hogy a

Tiszán dolgozó emberek élete kimeríthetetlenül gazdag anyagot ad magamfajta festő számára. Nekem mindig élmény volt az emberi testnek a munkaközben végezt mozdulatokban kifejeződő ritmusa. Nagy figyelemmel szemlélttem a vízjáró, a víz mellett dolgozó emberek tevékenységét és mohó munkakedvvel kezdtem e roppant érdekes témakör feldolgozásához. Éreztem, hogy itt igazán kedvemre való területre bukkantam. És egymásután születtek meg a képek. Először a homokrakodók. Őket a Stefánia mellett kényelmesen megfigyelhettem. Egyszer egy hajóvontató jelenetet láttam. Csak anynyi időm volt, hogy felfogjam, már el is tűnt. De arra elég volt, hogy megindítsa bennem a festői folyamatot s a pillanatnyi jelenetből kép lett.

— Mennyi élményt nyújtanak ezek az egyszerű jelenetek. Milyen érdekes például a közúti hid mellett halászsüzemeknek hárszoktól nyüzsgő hajói — lelkesedik Gábor Jenő —, amint a bárkából halat merítenek, nagy kosarakat cipelnek, bárkákat vontatnak. Nemrégiben fedeztem fel a halászsokát, akik két csónakban kerítőhálóval pompás huzómozgásokat végeznek, a csillogó víz és alkonynyi nap remek fényében. Az örök emberi munka apoteozisaként éreztem e halászejeleneteket. Heteken át lestem őket a Tiszán és előbb vázlatokban, majd nagy képekben rögzítettem élményeszerű tapasztalataimat.

— Aránylag ilyen rövid idő alatt hogy is volt képes egy kiállításra való anyagot megfesteni? — kérleztük a művészt.

— Mindig lázas munkatempóban dolgoztam. Ha valami érdekel s megkapja fantáziámat, addig nem nyugszom, amíg azt fel nem dolgozom. Itt Szegeden ugyszólván naponta kaptam a kellemesen nyugtalanító élményeket s szinte észrevétlenül jöttek létre az újabb s újabb képek.

— Hány képpel szerepel a kiállításán?

— Nem is tudom hirtelenjében. Lesz vagy 20 egyméteres és méteres felüli képem és egész sor kisebb méretű. Nagyon kíváncsi vagyok, hogy Szeged műértő rétege hogyan fogadja munkáimat, mert képeim nem *grafikai a tiszaparti életnek*. Az ott tapasztaltak elindító voltak a folyamatnak, kialakították bennem a vizen tevékenykedő örök embert. De hiszem, hogy a szegediek megérik képeimben a Tisza hangulatát annál is inkább, mert a „bögő” hajók és a szegedi „Tiszakanyar” vonalai megadják a helyi jelleget e képek világában.

— Mi készítette arra, hogy kiállításának tömörkényi címet adjon?

— A *„Vizen járó emberek”* címet dr. Banner János professzor utadta mert úgy találta, hogy képeim jól karakterizálják a tömörkényi világot.

A két érdekes nyilatkozat után kíváncsian várjuk a Dugonics-Társaság ünnepét.

(s. j.)